

Zitting 1979–1980

15 817

Taken van de Organisatie Bescherming Bevolking in vredes- en oorlogstijd

Nr. 5

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 14 mei 1980

Bij mijn brieven van 6 februari en 7 maart 1980 heb ik in het vooruitzicht gesteld dat de Tweede Kamer uiterlijk half mei 1980 zou worden geïnformeerd over de hoofdlijnen van de beleidsvoornemens ten aanzien van de bescherming van de bevolking. Inmiddels heeft het kabinet op mijn voorstel deze hoofdlijnen vastgesteld.

Hieronder zal ik uiteenzetten hoe wij ons voorstellen op een andere wijze dan tot dusver vorm te geven aan een beleid, gericht op een zo goed mogelijke bescherming van de bevolking. Ik zal daarbij aangeven waarom het naar de mening van het kabinet geboden is de taken van de noodwachtorganisatie aan andere organisaties over te dragen onder duidelijke handhaving van een beleid dat tot doel heeft de schuilgelegenheid voor de burgerbevolking in een redelijk tempo uit te breiden.

Een brief van de Commissie voor Georganiseerd Overleg voor Noodwachtpersoneel inzake het beleid ten aanzien van de BB is hierbij gevoegd.¹

Uitgangspunten voor een nieuwe opzet

Bij het denken over de reorganisatie van de bescherming van de bevolking tegen de gevolgen van oorlogsgeweld, een belangrijk onderdeel van de civiele verdediging, dient in het oog gehouden te worden dat de gevaren die onze samenleving in vredetijd kunnen bedreigen, in verhouding tot vroeger groter zijn geworden. Dit heeft geleid tot een uitbouw van de hulpverleningsdiensten die in vredetijd beschikbaar zijn, waaronder de brandweer. Bij de reorganisatie is dan ook als een van de belangrijkste uitgangspunten gekozen dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van hetgeen in vredetijd reeds aanwezig is en dat de organisaties die in vredetijd met de rampbestrijding zijn belast, die taak ook in buitengewone omstandigheden voortzetten. Daarmee wordt ook gevolg gegeven aan de wensen die ter zake in de volksvertegenwoordiging zijn geuit.

Doordat de brandweer thans in grote delen van het land in grotere verbanden is georganiseerd – waartoe door mijn departement duidelijk stimulerend is opgetreden – en de beschikking heeft over goed opgeleid personeel

¹ Nedergelegd ter inzage op de bibliotheek.

en modern materieel, is zij thans in staat de kernfunctie te vervullen bij de rampbestrijding in vredes- en oorlogstijd.

Door zo weinig mogelijk scheidingen aan te brengen tussen de organisatie van de rampbestrijding voor vreedstijd en die voor oorlogstijd zal naar mijn mening een vloeiender overgang bereikt kunnen worden dan in de huidige situatie waarin voor de rampbestrijding in oorlogstijd een aparte organisatie in het leven was geroepen. Daarenboven zal naar mijn overtuiging de bij velen heersende negatieve opvatting over een organisatie die zich uitsluitend bezighoudt met het voorbereiden op de bestrijding van rampen in oorlogstijd met de voorgestelde constructie wegvallen.

Zoals ik hierboven al opmerkte, zullen de organisaties die in vreedstijd een taak in de rampbestrijding hebben – ik noem, naast de brandweer, de geneeskundige en ambulancediensten, het Rode Kruis en in ondersteunende zin de politie – die taak ook in buitengewone omstandigheden voortzetten. Omdat de omstandigheden naar aard, omvang en gelijktijdigheid dan van een andere dimensie zullen zijn dan in vreedstijd, zal met het oog op het optreden in oorlogstijd een uitbreiding van de capaciteit van de organisaties nodig zijn.

Daarmee is het basisprincipe van de door mij ontworpen en door het kabinet goedgekeurde nieuwe opzet gegeven: de capaciteit van de rampbestrijding in vreedstijd met behoud van de structuur voor vreedstijd in oorlogstijd benutten en versterken, gesteund door een organisatie voor bijstand in oorlogstijd, het Korps Mobiele Colonnies (KMC).

De noodwachtorganisatie, grotendeels bestaande uit plichtnoodwachters, kan in die conceptie worden opgeheven.

Door de voorgenomen reorganisatie van de bescherming van de bevolking wordt op aanvaardbare wijze tegemoet gekomen aan de eisen die een goede rampbestrijding in vredes- en oorlogstijd stelt.

Naar mijn mening zal zij tevens beantwoorden – ik duidde daar reeds op – aan de wensen die in de Kamer leven en met name in overeenstemming zijn met de strekking van de motie-Aarts, aangenomen tijdens het debat in de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de Nota hulpverlening bij ongevallen en rampen 1975. De motie spreekt zich immers uit voor de wenselijkheid van een vredesrampenorganisatie, die zo ingericht zou moeten zijn dat zij ook onder oorlogsomstandigheden optimaal zou kunnen functioneren. Het hierboven door mij ontwikkelde basisprincipe ligt geheel in deze lijn: een goed functionerende organisatie voor de bestrijding van vredesrampen die, met versterking en bijstand, goed blijft doorfunctioneren in oorlogstijd.

Een andere opzet van de bescherming van de bevolking komt bovendien tegemoet aan de moeilijkheden van financiële aard waarvoor wij gesteld zijn. De totale financiële behoeften voor de bescherming van de bevolking, voor zover mijn departement betreffende, zijn voor 1980 tot en met 1999 vastgelegd op ca. f 4 mld. Naar huidige inzichten en bij onveranderd beleid zal gedurende die periode slechts 80%, te weten ca. f 3,2 mld., beschikbaar zijn. Op basis van deze f 3,2 mld. is gezocht naar een opzet waarbij de beschikbare middelen het meest efficiënt besteed kunnen worden. Ik heb daarbij ook gebruik gemaakt van het rapport van de door de Algemene Verdedigingsraad ingestelde werkcommissie, dat enige belangrijke beleidsvragen aan de orde heeft gesteld. Door het ontbreken van voldoende financiële middelen gedurende reeds een aantal jaren is in de uitvoering van het schuilplaatsenbeleid een achterstand ontstaan, konden vernieuwing en aanpassing van de uitrusting van de noodwachten in onvoldoende mate geschieden en is het materieel van het Korps Mobiele Colonnies – hoewel in goede staat van onderhoud verkerend – verouderd.

Het is niet verantwoord op deze wijze door te gaan. Vandaar dat thans het moment gekomen is om tot een grondige reorganisatie van de bescherming van de bevolking te komen.

In het hierna volgende wijd ik een beschouwing aan:

1. de voorgestelde opzet van de rampenbestrijding met de overgang van taken naar andere organisaties;

2. andere aspecten van de reorganisatie;
3. de gevolgen voor de wetgeving;
4. personele consequenties van de reorganisatie;
5. financiële aspecten van de opheffing van de BB-kringen;
6. de voortzetting van het schuilgelegenheidsbeleid.

1. De voorgestelde opzet van de rampenbestrijding

Duidelijkheidshalve geef ik hieronder een samenvatting van de taken die thans in oorlogstijd aan de noodwachten zijn toebedeeld, waarbij ik telkens aangeef welke organisatie(s) de taak zal worden overgedragen.

a. Operationele leiding van de rampenbestrijding en het onderhouden van verbindingen daarvoor	Brandweer
b. Brandbestrijding	Brandweer, KMC
c. Massale redding	Brandweer, KMC
d. Massale gewondenzorg	
– eerste hulp op de vindplaatsen	} ambulancedienst, Rode Kruis, KMC
– transport naar gewondennesten	
– transport naar verzamelplaatsen gewonden	
– triage en medische behandeling in verzamelplaatsen gewonden	Rode Kruis, KMC
– transport naar ziekeninrichtingen	ambulancedienst, KMC
e. Regeling gewondendistributie over ziekeninrichtingen, regeling plaatsing gewonden in inrichtingen	Brandweer, V en M
f. Evalueren gegevens ten behoeve van waarschuwing en alarmering; bediening sirenenet en gebruikmaking radio-omroep	Brandweer
g. Verkenning op het gebied van nucleaire en chemische besmetting	KMC
h. Ontsmetting	KMC
i. Overige activiteiten	
– stimulering bedrijfszelfbescherming	} Brandweer
– stimulering civiele verdediging	
– verzorgen van het berichtenverkeer voor anderen, zoals stormvloedseindienst	

De gevolgen van de overdracht van taken zullen voor de betrokken organisaties niet gering zijn. Per organisatie bezien kan het volgende beeld geschetst worden.

1.1. De brandweer

De *operationele leiding* van de rampenbestrijding, de voorbereidingen voor de bevelvoering en het onderhouden van de verbindingen daarvoor worden aan de brandweer opgedragen. In het concept-ontwerp van de Rampenwet dat op 29 februari 1980 is gepubliceerd heb ik een daartoe strekkende bepaling opgenomen.

Bevelvoerende organen van de brandweer zullen de taken van de noodwachtstaven van enige tijd moeten overnemen. Het beroepsbrandweerpersoneel zal dan moeten worden uitgebreid met ca. 220 man. Daarnaast zouden nog ± 3000 vrijwilligers nodig zijn voor het bemannen van de staven van de commandoposten en de commando's rampterrein. Opgemerkt zij dat in deze staven ook de elementen moeten worden opgenomen, die nodig zijn voor het stafwerk dat verbonden is aan de uitvoering van de *waarschuwings- en alarmeringstaak*, eveneens een verantwoordelijkheid van de civiele autoriteiten. Het voor deze taak benodigde personeel is dus in de eerder genoemde getallen begrepen.

Op het gebied van de commandovoering voor de bestrijding van de gevolgen van oorlogsgeweld beschikt de Organisatie Bescherming Bevolking over veel kennis. Deze kennis zal de brandweer voor een gedeelte nog moeten verwerven. Dit houdt in dat met name de vrijwillige en beroepsbrandweerofficieren een aanvullende opleiding moeten krijgen en dat deze opleiding van meet af aan moet worden geïncorporeerd in het lesprogramma van de Rijksbrandweeracademie.

Gebaseerd op de bevelvoering onder oorlogsomstandigheden is een structuur van berichtgeving ontwikkeld welke mijns inziens gehandhaafd moet blijven. Onder meer voor het werken met de verschillende communicatie-apparatuur en het verkrijgen van inzicht in de berichtenprocedures, zullen voor het brandweerpersoneel dat met deze taken belast wordt, aanvullende cursussen gegeven worden.

Het overdragen aan de brandweer van de commandovoering bij de rampenbestrijding in oorlogstijd maakt het noodzakelijk dat infrastructuurle voorzieningen getroffen worden.

De regionale brandweeralarmcentrales, die in het algemeen zijn ondergebracht in de brandweerkazerne van de centrumgemeente, zijn voor wat betreft de ruimten qua constructie niet van dien aard dat zij onder buitengewone omstandigheden voldoende bescherming bieden. Het staat vast dat de commandovoering in staat van paraatheid in beschermde onderkomens moet plaatsvinden. Thans wordt nagegaan in hoeverre de kring- en gemeentelijke BB-commandoposten, die in voldoende mate bescherming bieden, kunnen worden ingepast in de brandweerorganisatie. De grenzen van de 45 BB-kringen en die van de voor een overgangsfase geplande 53 regionale brandwerven komen niet overal overeen. In bepaalde gevallen omvat het territorium van een BB-kring dat van meer regionale brandwerven, in andere gevallen blijkt het verzorgingsgebied van een regionale brandweer één of meer BB-kringen te doorsnijden. Overigens zal deze problematiek niet meer bestaan wanneer concept-ontwerp I van een nieuwe Brandweernet, dat ik op 1 november 1979 met een tweede concept-ontwerp inzake het brandweernet gepubliceerd heb en binnen afzienbare tijd – nadat de binnengekomen adviezen zijn bestudeerd – aan de Staten-Generaal hoop te doen aanbieden, wet zal zijn geworden. Gedeputeerde staten zullen dan gemeenten aanwijzen die te zamen een brandweernet vormen.

Om budgettaire redenen kan niet worden voorzien in het bouwen van een zodanig aantal commandoposten, dat elke regionale brandweer over één dergelijke commandopost de beschikking krijgt. Uit een aantal tussenoplossingen zal moeten worden gekozen. Deze zullen variëren van het aanpassen van verbindingfaciliteiten tot het gebruik maken van één commandopost door meer regionale brandwerven. In dit verband moet nog worden vastgesteld of bepaalde regionale brandwerven voldoende draagkracht hebben om zelfstandig de nu aan de brandweer toebedachte taken en werkzaamheden uit te voeren en zal bij de vorming van nieuwe regionale brandwerven aan dit aspect grote aandacht moeten worden besteed.

Wanneer de thans voorliggende plannen tot reorganisatie van het binnenlands bestuur zijn gerealiseerd, zal de zorg voor organisatie en beheer van de brandweer bij de provincies berusten (zie ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur, kamerstuk 14 322, en concept-ontwerp II van een nieuwe Brandweernet).

Onder meer op het gebied van infrastructuurle voorzieningen zal de overgang van regionale naar provinciale brandweer consequenties hebben, die alsdan gezien zullen moeten worden.

Wat de *brandbestrijding* betreft: los van het voorliggend voorstel tot reorganisatie van de bescherming van de bevolking had ik reeds, conform de Nota hulpverlening bij ongevallen en rampen 1975, besloten de brandweer in oorlogstijd een eigen verantwoordelijkheid voor de bestrijding van branden als gevolg van oorlogshandelingen toe te delen. Mijn voornemen daartoe heb ik neergelegd in de eerder genoemde concept-ontwerpen inzake het brandweernet.

De *massale redding* ligt in het verlengde van de brandweertaak, die behalve brandbestrijding en daarmee samenhangende activiteiten ook (technische) hulpverlening omvat. Het overnemen van reddingstaken in buitengewone omstandigheden zou betekenen dat het vrijwillig personeel van de brandweer met ± 10 000 man moet worden uitgebreid. Mede om de interne verhoudingen binnen de korpsen niet te zeer te verstoren zal de uitbreiding in vreedstijd beperkt blijven tot ± 2000 man. In oorlogstijd moeten daaraan de resterende 8000 man worden toegevoegd die het beroepspersoneel en de vrijwilligers, die reeds in vreedstijd ervaring opdoen, behulpzaam kunnen zijn.

Er zal naar worden gestreefd de laatstgenoemde categorie te recruteren uit personen die elders een relevante opleiding hebben gekregen of reeds ervaring hebben opgedaan met soortgelijke werkzaamheden. Te denken valt aan personeel dat bij het Korps Mobiele Colonne's is opgeleid en na de dienstdienst van wettelijke verplichtingen is ontheven. Dit betreft een aantal van ± 5000 man per jaar. Het spreekt vanzelf dat over de werving van deze vrijwilligers overleg zal worden gepleegd met de gemeentebesturen en de besturen van de brandweerregio's, die ter zake verantwoordelijkheid dragen. Het Rijk zal waar mogelijk steun verlenen.

Het regelen van de geneeskundige verzorging, van het transport van gewonden naar en de opname in ziekeninrichtingen zal geschieden in nauw overleg tussen officieren van de brandweer en functionarissen van geneeskundige diensten op het regionale niveau, respectievelijk van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, dat op deze gebieden medeverantwoordelijkheid draagt.

Het overnemen van *de overige activiteiten* – stimulering bedrijfszelfbescherming, stimulering civiele verdediging en verzorgen van het berichtenverkeer voor anderen – zal voor de organisatie van de brandweer van relatief beperkte betekenis zijn.

Samengevat: de taakverzwaring van de brandweer vergt een uitbreiding – reeds in vredetijd – met ca. 220 beroepsbrandweelieden en ca. 5000 vrijwilligers (3000 man voor het stafwerk verbonden aan de commandovoering en 2000 man voor het reddingswerk). In buitengewone omstandigheden zouden dan nog ± 8000 vrijwilligers moeten worden ingezet voor het reddingswerk.

Om de gevoelens in de brandweerbijstand te peilen over de gedachte opzet en met name de overdracht van taken aan de brandweer, heb ik de Brandweerraad, de VNG en de Amstelveengroep om een reactie verzocht. Het antwoord van de Brandweerraad, dat ik nog niet ontvangen heb, zal ik u zo snel mogelijk toezenden. De reacties van de VNG en de Amstelveengroep zijn als bijlagen bij deze brief gevoegd¹. Beide lichamen onderschrijven mijn uitgangspunten, dat de rampenbestrijding in vredetijd en die in oorlogstijd zoveel mogelijk in dezelfde handen dienen te blijven en dat de brandweer daarbij de kern dient te zijn. Daarnaast worden bij een aantal zaken vraagtekens geplaatst. Ik vertrouw dat in nader overleg werkbare oplossingen zullen worden gevonden.

1.2. Het Korps Mobiele Colonne's

In het KMC zijn thans voor bijstandsverlening aanwezig 12 colonnes brandweer ($\pm 10\,000$ man), 12 gemengde colonnes reddingsdienst/geneeskundige dienst (RD/GD-colonne's; $\pm 10\,000$ man) en voorts, naast de staf, enige kleine eenheden ten behoeve van de nooddrinkwatervoorziening; in totaal ongeveer 23 000 man. In de nieuwe opzet is sprake van een uitbreiding van de toeleveringsfunctie voor wat betreft de geneeskundige verzorging en het gewondentransport. Bovendien krijgt het KMC nieuwe taken op het terrein van de verkenning en ontsmetting.

Voor het overnemen van taken op het gebied van de geneeskundige zorg zal het KMC worden uitgebreid met vier colonnes geneeskundige dienst (GD-colonne's; ca. 2800 man). De taak van deze colonnes concentreert zich op de triage en medische verzorging in de door deze te vormen verzamelplaatsen gewonden. Na de uitbreiding kan het KMC in totaal 80 van deze verzamelaars plaatsen vormen, elk met een behandelcapaciteit van ca. 100 gewonden per uur.

De nieuwe gewondentransporteenheden (ca. 2800 man) zullen tot stand komen zowel bij de bestaande RD/GD-colonne's en de vier nieuwe GD-colonne's als in de vorm van landelijke reserves. In dezen wordt het KMC «eerstelijns»-organisatie, dus niet louter bijstandsorganisatie meer.

Voor de verkenning op het gebied van radioactieve en chemische besmetting, een nieuwe taak voor het KMC, is ca. 4000 man nodig, terwijl voor de ontsmettingseenheden ca. 600 man nodig is.

¹ Nedergelegd ter inzage op de bibliotheek der Kamer.

Door een over het gehele land optimaal gespreide opstelling van de eenheden na te streven zal het KMC sneller op de plaats van de ramp kunnen zijn. Vanuit deze opstellingsplaatsen (kazernes of gevorderde gebouwen) lopen de verbindingen voornamelijk via het militaire verbindingsnet. De inzet van de eenheden (behalve de verkenningsdiensteenheden) geschiedt nl. door de Staf KMC, op aanwijzing van de nationaal commandant die ten dienste staat van de Minister van Binnenlandse Zaken. Overigens geldt reeds nu dat welke eenheid overal in het land kan worden ingezet, ongeacht waar haar opstellingsplaats zich bevindt.

Omdat het korps wordt uitgebreid, wordt gedacht aan het vormen binnen dit korps van provinciale commando-organen (ca. 250 man), met een liaison naar het provinciaal coördinatiecentrum.

De civiele brandweer is sinds de oprichting van het KMC aanzienlijk uitgebreid en verbeterd. Gezien de wenselijkheid van versterking van andere KMC-onderdelen en de vorming van nieuwe eenheden, zal het aantal bestaande brandweer-colonnes daarom geleidelijk tot de helft worden afgebouwd, hetgeen resulteert in een vermindering met 4600 man. Het materieel van deze colonnes zal, evenals dat voor de civiele brandweer, in versneld tempo worden gemoderniseerd. Bij de besluitvorming inzake het aanschaffen van het nieuwe materieel worden de belangen van de Nederlandse industrie en de werkgelegenheid betrokken.

Resumerend kan gesteld worden dat de toename van de sterkte van het korps bij elkaar ca. 5850 man zal bedragen (2800 man voor de GD-colonnes + 2800 man voor de gewondentransporteenheden + 4000 man voor de verkenningstaak + 600 man voor de ontsmettingstaak + 250 man voor de provinciale commando-organen minus 4600 man in verband met de vermindering van de brandweercolonnes).

Gerekend vanaf 1983 zal voor de uitbreiding met een opbouwtermijn van zes jaar dienen te worden gerekend.

Omtrent het bovenstaande wordt thans voortvarend en intensief overleg met mijn ambtgenoot van Defensie gevoerd.

Wat de natuurlijke verantwoordelijkheden betreft, het KMC is een militaire eenheid en valt als zodanig onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie.

Ten aanzien van het beheer en de inzet zijn er in gemeenschappelijke beschikkingen duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Ministers van Binnenlandse Zaken, van Defensie en – voor een deel – van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

Hieronder zullen nog de gezagsverhoudingen in het kader van de rampbestrijding worden aangegeven.

Inzake de mogelijkheid het KMC in vreedstijd te doen optreden wijs ik erop dat dit korps zoals nu reeds het geval is, kan worden ingezet, voor zover dienstplichtig personeel aanwezig is.

1.3. *Het Rode Kruis*

Uit het eerder gegeven overzicht blijkt dat de eerste hulp aan gewonden op de vindplaatsen, het transport naar de gewondennesten, verdere hulp aan en toezicht op de gewonden in de gewondennesten, het transport naar de verzamelplaatsen gewonden, de triage en medische behandeling daar, taken worden van onder meer het Rode Kruis. In bijna de gehele hulpverleningsketen zal het Rode Kruis dus actief moeten zijn.

Naar mij van de zijde van het Rode Kruis is medegedeeld, zullen na een opbouwperiodes van zes jaar, waarin het totale aantal vrijwilligers met ca. de helft wordt uitgebreid tot 18 000, en meegerekend een aantal leden van de twee landelijke EHBO-verenigingen, van het totale aantal naar verwachting ca. 10 000 vrijwilligers voor deze taken ook in oorlogstijd beschikbaar kunnen zijn.

Nog gezien moet worden welke maatregelen dienen te worden getroffen om voldoende artsen en verpleegkundigen voor het Rode Kruis onder buitengewone omstandigheden beschikbaar te hebben. Het betreft ca. 600 art-

sen en 600 verpleegkundigen. Het Rode Kruis Korps zal zijn organisatie met het oog op de nieuwe taken in buitengewone omstandigheden met financiële en raadgevende steun van het Rijk moeten uitbouwen, rekening houdend met normen die gesteld moeten worden voor de geneeskundige verzorging in die omstandigheden, welke normen consequenties zullen hebben voor de graad van opleiding en oefening en de eisen, te stellen aan de geschiktheid van de leden van dat korps.

Bij het werken aan de nieuwe opzet zal nog veel overleg nodig zijn tussen de vertegenwoordigers van het Rode Kruis en de verschillende overheden, hetwelk zal moeten uitmonden in een bijstelling van het K.B. dat de positie van het Rode Kruis regelt (K.B. van 30 november 1956, Stb. 590).

De Rode-Kruiseenheden kunnen regionaal worden ingezet, terwijl bijstand van de ene regio aan de andere mogelijk is. Hierover zijn reeds besprekingen gevoerd met het hoofdbestuur van het Rode Kruis, welke positief zijn verlopen. Gezien de zaak waar het om gaat en de positieve instelling van alle betrokkenen zullen er naar verwachting goede afspraken kunnen worden gemaakt.

1.4. *Geneeskundige diensten en ambulancediensten*

Ook onder oorlogsomstandigheden zijn de ambulances nodig voor de normale spoedgevallen en voor het vervoer tussen ziekeninrichtingen, verpleeginrichtingen, enz. Niettemin kunnen de ambulances, zeker ook in het «eerste uur» van de ramp, een rol vervullen bij de hulpverlening. Zeker waar het grote aantallen slachtoffers betreft, zullen de gewondentransporteenheden van het KMC echter wel het grootste aandeel hebben in het vervoer van slachtoffers van de verzamelplaatsen gewonden naar de ziekeninrichtingen.

De geneeskundige diensten zullen een taak hebben op het gebied van de eerste-hulpverlening en in de sociaal-medische sfeer.

Wanneer de reorganisatie van het binnenlands bestuur haar beslag heeft, zal de provincie een nog belangrijker taak krijgen ten aanzien van de regeling van het ambulancevervoer (instelling en instandhouding van centrale posten), alsmede het voorzien in het nodige ambulancevervoer). Dit spoort met het bestaan van een provinciale brandweer in de eindsituatie.

1.5. *De georganiseerde zelfbescherming*

Eén taak die thans nog aan de noodwachtorganisatie is opgedragen, heeft naar mijn mening niet aan een andere organisatie te worden overgedragen. Destijds werd binnen het kader van de Bescherming Bevolking, naast de noodwacht in engere zin, een Georganiseerde Zelfbescherming (GZB) nodig geacht, een in de lokale gemeenschap gewortelde organisatie van vrijwilligers, maar geïncorporeerd in de kringnoodwacht, met als voorname taken:

- het geven van informatie aan de bevolking over maatregelen van zelfbescherming;
- verkenning en melding van voorvallen en evenementen;
- het leiden van rampbestrijdingsactiviteiten van burgers;
- het in ploegverband met eenvoudige middelen bestrijden van de gevolgen van een ramp.

Gebleken is dat de GZB in grote delen van het land niet meer leeft onder de bevolking. Het lokale bestuur, in casu het Gemeentelijk Centrum Civiele Verdediging (GCCV), zal bij rampsituaties behoefte hebben aan contactpersonen onder de bevolking die enerzijds kunnen melden wat in de wijk of de buurt aan de hand is, anderzijds informatie aan de bevolking kunnen doorgeven. Dit kan men zelf regelen; daarvoor is een GZB-organisatie niet onontbeerlijk. Deze contactpersonen of anderen (al dan niet door het lokale bestuur aangezocht) zullen in moeilijke omstandigheden waar nodig en waar mogelijk ook regelend kunnen optreden bij spontane reddings-, eerste hulp- en andere rampbestrijdingsactiviteiten van burgers.

Mijn conclusie is dat de GZB beter kan worden opgeheven.

2. Andere aspecten van de reorganisatie

2.1. De gezags- en bevelsverhoudingen

Ik meen dat ik in de nieuwe opzet een met het oog op een goede hulpverlening aan slachtoffers aanvaardbare oplossing heb gevonden. De onderscheiden fasen in de hulpverleningsketen sluiten goed op elkaar aan, terwijl waar de gecombineerde RD/GD-colonnes van het KMC als bijstand worden ingezet, de hulpverlening in de gehele keten zelfs in één geïntegreerd verband geschiedt. Voorwaarde voor een goed samenspel is – naast oefening – een goede bestuurlijke en operationele leiding van de rampbestrijding.

De bestuurlijke leiding, het opperbevel, bij de rampbestrijding berust bij de burgemeester. Hij stelt de hoofdlijnen vast en bepaalt de prioriteiten. De operationele leiding zal in de toekomst berusten bij de gemeentelijke of regionale brandweercommandant. Tussen hem en de burgemeester van de door een ramp getroffen gemeente zal een hiërarchieke verhouding bestaan. Van de brandweercommandant loopt een bevelslijn naar de (sector) commandant op het rampterrein, eveneens een brandweerfunctionaris.

De brandweercommandant en de sectorcommandant leiden en coördineren de inzet van alle hulpverleningsdiensten en -organisaties, dus bij voorbeeld ook van de in de gemeente opererende KMC-eenheden en van eenheden van het Rode Kruis. In de staven zijn alle bij de rampbestrijding betrokken disciplines vertegenwoordigd.

De bevoegdheden van de burgemeester kunnen, wanneer nodig, worden beperkt. Evenals ook thans het geval is, zal de Commissaris der Koningin onder meer ver strekkende aanwijzingen ter zake van de oorlogsrampbestrijding en de bescherming van de bevolking in het algemeen kunnen geven. Tevens zal hij in mijn opzet een belangrijke taak hebben ten aanzien van de regeling van de bijstandsverlening. Ambtelijk is er op dit niveau het provinciaal coördinatiecentrum, waarin de verschillende disciplines zijn vertegenwoordigd.

De Minister van Binnenlandse Zaken kan ter zake van de oorlogsrampbestrijding en de bescherming van de bevolking in het algemeen onder meer ver strekkende aanwijzingen geven aan de Commissaris der Koningin. Ook zal hij een taak krijgen inzake de bijstandsverlening tussen provincies. Deze minister is verantwoordelijk voor een goede coördinatie van de hulpverlening en draagt derhalve een belangrijke mate van verantwoordelijkheid voor de totaal-structuur, dit met behoud van de verantwoordelijkheden van de onderscheiden ministers. Hij heeft het nationaal coördinatiecentrum met een nationaal commandant tot zijn beschikking.

De coördinatie van de inzet van alle hulpverleningsdiensten zal in principe op één niveau komen te liggen dat – tot aan de reorganisatie van het binnenlands bestuur – het niveau van (verlengd) lokaal bestuur is. Wanneer de reorganisatie van het binnenlands bestuur haar beslag heeft gekregen, zullen er een provinciale brandweer, een provinciale politie en provinciale posten voor het ambulancevervoer zijn. Daarmee blijven die diensten welke zich met de hulpverlening bezighouden op één lijn.

De gezags- en bevelsverhoudingen wil ik nog nader adstrueren voor wat betreft de positie van het KMC en de functionarissen die verantwoordelijkheden hebben ter zake van de geneeskundige aspecten.

Zoals in de memorie van toelichting bij het concept-ontwerp van de Rampenwet is uiteengezet, functioneren alle diensten die bijstand verlenen, onder het gezag van de burgemeester. Dit geldt dus ook voor het optreden van het KMC, zowel in vreedetijd als in oorlogstijd. Het aanvragen van bijstand verloopt in het algemeen via de Commissaris der Koningin.

Bij zijn optreden staat het KMC onder de operationele leiding van de brandweercommandant en, afgeleid van hem, de (sector)commandant op het rampterrein. Voor de taakuitvoering blijft de commandant van de eenheid verantwoordelijk.

Voor de verkennings- en ontsmettingstaken zullen de hiervoor bestemde eenheden direct na de mobilisatie ter beschikking worden gesteld van het civiele gezag.

Ter zake van de verantwoordelijkheden voor de medische aspecten van de hulpverlening merk ik op dat hier de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne medeverantwoordelijkheid draagt.

Zoals eerder gezegd, stel ik mij voor, dat het regelen van de geneeskundige verzorging, van het transport van gewonden naar en de opname in ziekenhuisinrichtingen zal geschieden in nauw overleg tussen officieren van de brandweer, belast met de operationele leiding, en functionarissen van geneeskundige diensten op het regionale niveau, respectievelijk van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne op de andere niveaus.

De verdeling van de gewonden over de ziekenhuisinrichtingen is een van de meer medisch-technische aspecten, ten aanzien waarvan functionarissen van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne op de drie niveaus bevoegd zijn.

2.2. Het toekomstige financiële regime

Het zal bij het overdragen van noodwachttaken noodzakelijk zijn de continuïteit van de geldstroom, die jaarlijks door het Rijk voor de hulpverlening/rampbestrijding beschikbaar wordt gesteld, te waarborgen.

Ten laste van het budget voor de huidige Organisatie Bescherming Bevolking zullen middelen beschikbaar kunnen komen ter financiering van de taakuitbreiding van de regionale brandweren en van het KMC, alsmede van het aandeel van het Rode Kruis.

Voor de uitbreiding van de regionale brandweren voortvloeiende middelentoeiding staat mij een adequate uitkering uit 's Rijks kas voor ogen.

Een middelentoeiding ten behoeve van het KMC zal binnen het bedoelde budget op eenvoudige wijze door middel van herverdeling over de desbetreffende begrotingshoofdstukken tot stand kunnen komen.

Eveneens binnen bovenbedoeld budget zal de ruimte gevonden moeten worden voor een centrale financiering door het Rijk van het aandeel van het Rode Kruis in de vorm van een in beginsel integrale vergoeding van kosten, voor zover door mij goedgekeurd.

2.3. Sociale voorzieningen bij ongevallen etc.

Op grond van de huidige bepalingen van de Wet op de noodwachten hebben de noodwachters of hun nabestaanden, zowel bij het daadwerkelijk bestrijden van een ramp als bij opleidingen en oefeningen, aanspraak op uitkeringen in geval van ziekte, invaliditeit, overlijden of vermissing. Het spreekt vanzelf dat zij die als noodwachter recht kregen op een uitkering en zij die ten gevolge van hetgeen hun in noodwachtdienst is overkomen, op een later tijdstip recht zouden krijgen op een uitkering, die verworven (eventueel potentiële) rechten zullen behouden.

Ik stel mij voor dat voor hen die in de toekomst in georganiseerd verband deelnemen aan rampbestrijding, voorzieningen worden getroffen voor het geval dat hun iets tijdens de hulpverlening of oefening daarvoor overkomt. Voor het personeel van het KMC zullen uiteraard de militaire voorzieningen ter zake van kracht blijven.

2.4. Tijdsplanning voor de overdracht van taken

Het moment van de volledige overdracht van taken is voor de onderscheidene diensten en organisaties afhankelijk van een viertal factoren, te weten:

- a. de wettelijke grondslagen voor overdracht van taken en de daarmee gepaard gaande organisatorische consequenties;
- b. de budgettaire ruimte;
- c. de mate waarin het beschikbare personeel voldoende opgeleid is om nieuwe taken op zich te kunnen nemen;
- d. de mogelijkheden tot werving van nieuw personeel en de opleiding van dit personeel.

Naar het zich laat aanzien, zullen de wettelijke grondslagen niet eerder dan per 1 januari 1983 hun beslag kunnen krijgen. Ik kom hierop nog terug.

Budgettair, in verband met de aanvankelijk relatief hoge post voor wachters, maar ook om technisch-organisatorische redenen, zal gerekend moeten worden met een opbouwtermijn van 6 tot 8 jaar. Binnen deze periode moet het goed uitvoerbaar zijn het benodigde extra personeel bij de verschillende diensten te werven en op te leiden.

Voor de sleutelposities in de organisatie, te denken valt aan de commando-voering en de taken op het terrein van de Waarschuwing en Verkenning, zal zeer binnenkort worden aangevangen met de daarvoor benodigde opleidingen.

2.5. De opbouwperiode

Ik heb overwogen welke gevolgen mijn beleidsvoornemens zullen hebben voor de noodwachtplicht en voor de paraatheid in de opbouwperiode. Naar mijn mening zal het opheffen van de noodwacht uiteindelijk betekenen dat de noodwachtplicht zal kunnen verdwijnen. De bestrijding van ernstige rampen in vreedstijd en van rampen in oorlogstijd zal in de toekomst, zoals die mij voor ogen staat, worden verzorgd door beroepskrachten, vrijwilligers en militaire dienstplichtigen. Het voorlopig handhaven van de mogelijkheid om ingelijfde plichtnoodwachters op te roepen, gedurende een periode tijdens welke de diensten en organisaties die noodwachttaken gaan overnemen, hun potentieel qua mankracht en geoefendheid aan het opbouwen zijn, lijkt mij echter wel gewenst. Ik denk daarbij aan het tijdelijk onderbrengen van noodwachteenheden bij de regionale brandweren, nadat de kringen BB zullen zijn verdwenen.

Weliswaar moet er rekening mee worden gehouden dat de motivatie van het personeel van de noodwachten gaat verminderen, maar ik reken erop, dat een redelijke mate van inzetbaarheid in de opbouwperiode kan worden gehandhaafd. Ik stel mij wel voor dat ik voor de korte termijn tot de overdracht van taken aangeef voor welke noodwachtfuncties opleiding en oefening achterwege kunnen blijven.

Onder de bedoelde omstandigheden is te verwachten dat beroepspersoneel – om welke reden dan ook – ontslag neemt. De vraag kan dan rijzen of de vacatures die daardoor ontstaan, moeten worden vervuld. Een dergelijke vraag zal niet zonder meer voor een bevestigende beantwoording in aanmerking kunnen komen. In het algemeen zal moeten worden gesteld, en is het wenselijk, dat het bevoegd gezag van de onderscheidene noodwachten reeds nu met betrekking tot het vervullen van vacatures terughoudendheid betracht. Daarbij zal vanzelfsprekend de aard van de desbetreffende functie mede een rol moeten spelen. Voor vacatures die in verband met de eis van paraatheid moeten worden opgevuld, zou, waar mogelijk, personeel uit die dienstonderdelen, ten aanzien waarvan de eis van paraatheid niet meer geldt, in aanmerking moeten komen.

3. De gevolgen voor de wetgeving

De beleidsvoornemens zullen eerst kunnen worden gerealiseerd nadat een omvangrijk stuk wetgeving tot stand is gebracht. Het ligt in mijn bedoeling een samenhangend pakket van wetsvoorstellen bij de Kamer aanhangig te doen maken. Het streven is erop gericht de indiening in het najaar van 1981 te doen plaatsvinden. Het gehele pakket of gedeelten ervan zou dan per 1 januari 1983 kracht van wet kunnen hebben. De wetsvoorstellen zullen voorzien in intrekking dan wel wijziging van de Wet op de noodwachten en de Wet bescherming bevolking. In deze wetten worden immers de kringen, de noodwachten, de hoofden bescherming bevolking en de provinciaal commandanten genoemd. Het is duidelijk dat de kringen, de noodwachten en de functies niet kunnen worden opgeheven, zonder dat de betreffende wetten ingetrokken of gewijzigd zijn. Daarnaast komt de Wet bijdragen be-

scherming bevolking en verplaatsing bevolking voor herziening of intrekking in aanmerking. Naast genoemde wetten zal een meer of minder ingrijpende aanpassing nodig zijn van diverse andere wetten of wetsontwerpen.

Een herijking van het concept-ontwerp Rampenwet, dat onlangs voor advies is verzonden, zal noodzakelijk zijn. Hieraan wordt thans gewerkt. De voorgestelde wetstekst zal geen noemenswaardige wijziging behoeven, doch de memorie van toelichting zal aan de nieuwe situatie moeten worden aangepast. Het ontwerp van de Wet rampenplannen heeft geen relatie met de beleidsvoornemens, die in ontwikkeling zijn. Ik vertrouw dat dit ontwerp spoedig door de Tweede Kamer behandeld zal worden.

Ik hoop dat nog dit parlementaire jaar twee ontwerpen voor een nieuwe Brandweerwet kunnen worden ingediend. Zij bevatten een aantal voorzieningen van urgente aard die geen directe relatie hebben met de reorganisatie van de rampbestrijding. Een afzonderlijke behandeling van de ontwerpen lijkt mij daarom verantwoord, hoewel de verschuiving van taken van de noodwacht naar brandweer er nog niet in zichtbaar gemaakt kan worden. De in verband met de onderhavige reorganisatie noodzakelijke wijzigingen in c.q. aanvullingen van de nieuwe Brandweerwet zullen te zijner tijd op eenvoudige wijze kunnen worden aangebracht.

4. Personele consequenties van de reorganisatie

In mijn brief van 7 maart 1980 heb ik opgemerkt dat ik mij realiseer dat eventuele overdracht van taken van de noodwacht aan anderen ver gaande gevolgen zal hebben voor degenen die in beroepsdienst bij de noodwachten werkzaam zijn.

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de aantallen mensen waar het hier om gaat en van de onderscheidene regelingen en voorzieningen die het bevoegd gezag naast hetgeen centraal is geregeld te hunnen behoeve heeft getroffen, heb ik een enquête ingesteld. Uitvoerige mededelingen hieromtrent treft u aan in mijn brief aan het bevoegd gezag van de onderscheiden noodwachten van 7 maart 1980, nr. ER80/U1286, van welke brief u een afschrift hebt gekregen. De gevraagde gegevens zijn nog niet alle ontvangen, zodat ik het noodzakelijke beeld nog niet heb kunnen krijgen. Dank zij evenwel een vanwege de hoofden BB bij de noodwachten ingesteld onderzoek, waarvan het resultaat ter beschikking van mijn departement is gesteld, staan mij toch wel een aantal gegevens naar de toestand van 1 januari 1980 ten dienste betreffende het beroepspersoneel van de noodwachten van de gemeenten, de BB-kringen en de provinciën. Uit die gegevens blijkt het volgende personeelsbestand:

Gemeenten Amsterdam en Dordrecht	82
kringen BB	633
provinciën	58
Totaal	773

Voorts zijn bij de Hoofdafdeling OBB (inclusief de Stafschool, de oefenkampen en de rijksmagazijnen) van mijn departement 155 personen werkzaam.

Om een actief herplaatsingsbeleid te kunnen realiseren zal ik eerst de beschikking dienen te hebben over de uitkomsten van bovenbedoelde enquête. Ik zal bij mijn ambtgenoten de aandacht vestigen op die personeelsleden die op grond van hun specifieke kennis en ervaring in aanmerking zouden kunnen komen voor een functie in de onder hen ressorterende diensten en instellingen. Het bevoegd gezag van de onderscheidene noodwachten zal naar ik meen te mogen aannemen desgevraagd zonder meer bereid zijn een actieve rol te vervullen ter bevordering van de herplaatsing van het personeel.

Gezien de nauwe banden die in den lande bestaan tussen kringen en gemeenten – deze banden zijn nog nauwer tussen provinciale noodwachten en het provinciaal bestuur – ligt het in de rede dat het bevoegd gezag van

gemeentelijke, kring- en provinciale noodwachten allereerst vlak bij huis de mogelijkheden tot herplaatsing zal onderzoeken. Wat mijn eigen verantwoordelijkheid betreft, ik heb de Rijks Psychologische Dienst ingeschakeld om aan de hand van de uitkomsten – welke overigens om privacy-redenen vertrouwelijk zullen worden behandeld – te bestuderen welke reële herplaatsingsmogelijkheden er zijn voor al het beroepsnoodwachtpersoneel dat niet zijn taken kan volgen, waaronder dus ook vallen degenen die niet in dienst van het Rijk zijn. Tevens zal ik bevorderen dat aan die personeelsleden die voor omscholing in aanmerking wensen te komen optimale mogelijkheden worden geboden.

Er zal een herbezinning nodig zijn op de verdeling van taken binnen het departement, met name binnen het Directoraat-Generaal voor Openbare Orde en Veiligheid. De belangen van het betrokken personeel zal ik daarbij in het oog houden.

Omtrent het invullen van de nieuwe taken in de regionale structuur van de brandweer beraad ik mij nog. Vooruitlopend op de uitkomsten hiervan heb ik de indruk dat het noodzakelijk is in ieder geval per regio in de brandweertop een deskundige uit de BB-kringen op te nemen, zodat onmiddellijk over te dragen taken op dat niveau de nodige aandacht kunnen krijgen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de «taakvolgende» technische en administratieve krachten naar de regionale brandweer kunnen overgaan. Ik twijfel er niet aan dat deze zonder grote problemen kunnen worden geïntegreerd.

Over de reorganisatie en de gevolgen van de doorvoering daarvan voor het personeel van de noodwachten wordt overleg gepleegd met de bonden van overheidspersoneel. Deze hebben de toezegging gekregen dat zodra van hun zijde een schriftelijk advies zal zijn ontvangen, dit aan uw Kamer zal worden toegezonden.

Toen mij een reorganisatie van de Organisatie Bescherming Bevolking voor ogen stond die onder andere zou inhouden een vermindering van het aantal BB-kringen en het centraal vaststellen van de beroepstaven van die kringen, was ik reeds met de Commissie voor Georganiseerd Overleg voor Noodwachtpersoneel (CGON) tot de conclusie gekomen, dat het toekennen van het wachtgeld aan het beroepspersoneel van de noodwachten, in plaats van door het bevoegd gezag van de onderscheiden noodwachten – zoals nu is geregeld – centraal zou dienen te geschieden. Deze gedragslijn dient naar mijn mening ook te worden gevolgd wanneer wordt besloten tot het overdragen van de noodwachttaken aan anderen. Met de CGON is ook hierover overleg gaande. Voorts zal aandacht worden geschonken aan het volgende.

Zoals ik hierboven stelde zullen, nog voordat het tijdstip van de formele overdracht van de taken van de noodwachten is aangebroken, bepaalde werkzaamheden achterwege kunnen blijven. Dit kan ertoe leiden dat aan het beroepspersoneel van de noodwachten dat met deze werkzaamheden is belast, reeds dan geen behoefte meer bestaat, zodat dit personeel alsdan voor ontslag in aanmerking komt. Het zou niet juist zijn dat het hierbedoelde personeel dat hoewel eerder dan op het tijdstip van de formele overdracht van taken, maar wel vanwege dezelfde reorganisatie in aanmerking komt voor ongevraagd ontslag, anders zou worden behandeld dan degenen die met ingang van bedoeld tijdstip worden ontslagen. Het hierover met de CGON gepleegde overleg heeft geleid tot de conclusie dat zodra mogelijk op dit punt voorzieningen dienen te worden getroffen in het Ambtenarenreglement noodwachters en in het Arbeidsovereenkomstenbesluit noodwachters.

Het toekennen van wachtgeld aan het beroepspersoneel van de noodwachten geschiedt volgens de zojuist genoemde Koninklijke besluiten op de voet van het Rijkswachtgeldbesluit.

5. Financiële aspecten van de opheffing van de BB-kringen

De kringen bescherming bevolking, gemeenschappelijke regelingen tussen gemeenten, zijn rechtspersoon. Zij zullen in mijn gedachtengang over enkele jaren worden opgeheven. Dat doet de vraag rijzen wat er met de ei-

gdommen en geldmiddelen van die kringen gaat gebeuren. Mijn gedachten gaan in principe uit naar overname door het Rijk van de eigdommen van de kring tegen boekwaarde. In overleg met de kringraden kan worden besloten bepaalde goederen waaraan rampbestrijdingsorganisaties die de BB-taken gaan overnemen geen behoefte hebben, te laten aan de deelnemende gemeenten van de betreffende kring.

De specifieke onder oorlogsomstandigheden vereiste voorzieningen om de belangen van de bescherming van de bevolking in een nationaal kader te behartigen (het verbindingsnet, commandoposten, de alarmering en stationaire meetposten) zullen vervolgens in eigendom van het Rijk blijven zoals thans bij de BB ook reeds het geval is met het materieel en de uitrusting van de rampbestrijdingseenheden. Het beheer en het onderhoud van de desbetreffende voorzieningen zullen taken zijn van de brandweerregio's.

Voor het werkelijk optreden in oorlogstijd blijft gelden, dat onder die omstandigheden de schaal van optreden een grote wissel zal trekken op de onderlinge bijstandsverlening. Standaardisatie van materieel is daarbij een belangrijk aspect. Mede om te kunnen beoordelen in hoeverre het huidige kringmaterieel dat niet door het Rijk in beheer is verstrekt, maar door de kringen zelf in eigendom is aangeschaft, in de nieuwe hulpverleningsstructuur toegepast zal kunnen worden, zal een inventarisatie plaatshebben om het nodige inzicht te verkrijgen ten aanzien van de algemene toepasbaarheid en uitwisselbaarheid.

Zoals reeds opgemerkt, zullen de kringeigdommen door het Rijk tegen boekwaarde worden overgenomen. Tevens zullen hierbij worden betrokken de lopende contracten en overige verplichtingen die bij de inventarisatie blijken te bestaan en die niet kunnen worden overgenomen door de regionale brandweer. Voor de kringen ontstaat dan een situatie, waarin op eenvoudige wijze een liquidatiebalans kan worden opgemaakt. Overeenkomstig de in de gemeenschappelijke regelingen vastgestelde bepalingen zal daarna de liquidatie onder goedkeuring van gedeputeerde staten haar beslag krijgen. De uit de liquidatie voortvloeiende saldi zijn ten bate of ten laste van de in de gemeenschappelijke regelingen deelnemende gemeenten. Indien en voor zover deze saldi positief uitvallen, zal mijn beleid erop gericht zijn de gemeentebesturen te bewegen de vrijvallende geldmiddelen te bestemmen voor de rampbestrijding.

Tenzij verdere ontwikkelingen consequenties zouden meebrengen die zich daartegen verzetten, stel ik mij voor dat tot het tijdstip van opheffing van de kringen de Wet bijdragen bescherming bevolking en verplaatsing bevolking in principe van kracht zal blijven.

6. De voortzetting van het schuilgelegenheidsbeleid

Ten slotte zet ik u nog eens kort de hoofdlijnen van het schuilgelegenheidsbeleid uiteen. Dit beleid vindt zijn basis in de aanbevelingen neergelegd in het in 1970 verschenen rapport van de Commissie Schuilgelegenheid, welke aanbevelingen sindsdien door de achtereenvolgende kabinetten zijn aanvaard als hoofdlijn voor de uitvoering van een schuilgelegenheidsbeleid, die omstreeks het einde van deze eeuw voltooid moet zijn.

Het beleid heeft als uitgangspunt dat de bevolking haar bescherming primair in of onmiddellijk nabij de eigen woning dient te vinden en dat de overheid zorgt voor hen die dit niet kunnen. Criterium daarbij is dat in de woning of in de onmiddellijke nabijheid daarvan een redelijke mate van bescherming tegen radioactieve neerslag (waarvoor als richtlijn een afschermingsfactor 30 wordt aangehouden) alsmede tegen gevolgen van een aanval met conventionele wapens zoals scherven, instorting en brand en tegen chemische strijdmiddelen kan worden verwezenlijkt.

In dit kader heeft ook het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening een taak welke gericht is op het verstrekken van voorschriften, die het vinden van schuilgelegenheid in nieuwbouwwoningen kunnen bevorderen.

Ten aanzien van de zorg van de overheid om te voorzien in schuilgelegenheid voor degenen die dat niet zelf kunnen, bevat het eerderbedoelde rapport de volgende aanbevelingen:

- voor zover mogelijk inrichten van bestaande grote gebouwen tot openbare schuilgelegenheid;
- tot stand brengen van schuilgelegenheid door middel van het treffen van specifieke beschermingsvoorzieningen bij de bouw van voor vredesgebruik bestemde ruimten in nieuwbouwprojecten, de z.g. combinatieprojecten.

Analyse van ter beschikking staande gegevens heeft uitgewezen dat in dezen verschil bestaat tussen de stedelijke en landelijke gebieden. de onmiddellijke beschikbaarheid van schuilgelegenheid laat in beide gevallen te wensen over. De mogelijkheden voor de bewoners van de landelijke gebieden om toch zelf langs de weg van improvisatie in een schuilgelegenheid te voorzien, zijn evenwel over het algemeen aanwezig. Wel zullen zowel de Minister van Binnenlandse Zaken als de gemeentebesturen moeten zorgen voor een gerichte voorlichting. De activiteiten op het gebied van deze voorlichting (waaraan zoals blijkt uit de vragen die ten departemente worden ontvangen een groeiende behoefte bestaat) zullen de komende tijd worden vergroot.

Aan de hand van de uitkomsten van eerderbedoelde gegevens is berekend, dat in stedelijke gemeenten van overheidswege zal moeten worden voorzien in schuilgelegenheid voor plm. 4 mln. personen.

In de eerste plaats zal daartoe de komende 20 jaar moeten worden zorg gedragen voor het treffen van de nodige voorzieningen in de grote gebouwen die daarvoor geschikt kunnen worden geacht om als schuilgelegenheid voor de bevolking te dienen. Daarmee kan nog niet volledig in de geraamde behoefte worden voorzien. Dit maakt het noodzakelijk dat in de stedelijke agglomeraties de hierboven bedoelde combinatieprojecten tot stand worden gebracht.

In bijlage X van de memorie van toelichting bij de begroting van mijn departement voor 1980 is gespecificeerd aangegeven voor hoeveel personen schuilgelegenheidsvoorzieningen moeten worden getroffen; de kosten van die voorzieningen zijn daar geraamd op f 543 mln., zijnde op jaarbasis ca. f 27 mln.

Ik heb u in deze brief een aantal onderling samenhangende voornemens uiteengezet, die met elkaar zullen leiden tot een fundamentele reorganisatie van het beleid ter bescherming van onze bevolking. De uiteengezette plannen zijn naar mijn mening wezenlijk voor een, met de beschikbare middelen voorhanden, optimale organisatie van deze bescherming. Zeer doelbewust heb ik bij het in gang zetten van deze onontkoombare reorganisatie ook gezien naar de gedachten, daaromtrent in de volksvertegenwoordiging geuit. Veel werk zal, indien op het door mij thans gekozen spoor kan worden voortgegaan – en ik hoop dat het parlement zich hierin zal kunnen vinden – moeten worden verzet. Voor velen treden grote veranderingen op. Daarom past aan al diegenen die zich hebben ingezet en nog steeds inzetten voor het beschermen van ons volk, een bijzonder woord van waardering.

Ik vertrouw dat ik u met het vorenstaande een duidelijk inzicht heb gegeven in de door mij ontworpen en door het kabinet onderschreven opzet van de rampenbestrijding. Deze zal in nauw overleg met mijn ambtgenoten van Defensie en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, alsmede met de betrokken organisaties, uitgewerkt worden.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. Wiegel